

ICOMOS

Vlaanderen-Brussel

Bezoek Abdij van Park te Heverlee
vrijdag 5 juni 2015, 14u00 – 18u30

Programma

14u00-15u30

Afspraak in de refter van de Abdij van Park vanaf 13h45

Welkom door Bénédicte Selfslagh, voorzitter Icomos Vlaanderen - Brussel

Inleidingen door:

- Stefan Van Lani, historicus, archivaris en beheerder van de site, over de geschiedenis van de Abdij van Park
- Katrien Deckers, architect, studiedienst gebouwen Stad Leuven en projectcoördinator, over het globale herbestemmingsproject

De restauratie van de bibliotheek (gerealiseerd) en de westvleugel (in uitvoering).

Toelichtingen door:

- Sofie Beyen, ir. architect van Studio Roma, algemene aanpak van de restauratie
- Sven Ignoul, ir. van Triconsult, toelichting over de stabiliteitsingrepen bij de bibliotheek en de westvleugel
- Bernard Delmotte, restaurateur en onderzoeker, de restauratie van het Hanscheplafond van de vestibule en de resultaten van de vooronderzoeken uitgevoerd in de westvleugel

15u30-17u30

Geleid bezoek aan het claustrum van de abdij, de gerestaureerde bibliotheek, de zolder van de zuidvleugel en de westvleugel

Rondleidingen begeleid en geduid door:

Stefan Van Lani, Katrien Deckers, Sofie Beyen, Bernard Delmotte, Sven Ignoul en de projectleiders en werfleiders van Monument Vandekerckhove

17u30-18u30

Afsluitende drink aangeboden door Monument Vandekerckhove

Praktisch

Afspraak Abdi van Park, refter of refectarium (in het klooster zelf)
Adres Abdi van Park 7, 3001 HEVERLEE
Te bereiken Te voet: +- 20 minuten stappen van het station van Leuven.
Met de fiets: +- 10 minuten trappen van het station van Leuven.
Openbaar vervoer: Bus lijnen 4/5/6 (halte Broekstraat) en lijnen 284, 285, 630 (halte Philipssite).
Parking: best op het neerhof of op de recent aangelegde parking van de Abdi (brug over de Molenbeek voor de Mariapoort). Opgelet voor deze parking: parkeerschijf verplicht.

Inschrijven

Het aantal deelnemers is beperkt en voorbehouden aan de ICOMOS-leden.

Inschrijven voor 2 juni 2015 via het [digitaal inschrijvingsformulier](#)

Volgende activiteiten van ICOMOS Vlaanderen-Brussel

september	Bezoek sites in Limburg
oktober	Voorstelling doctoraat Claudine Houbart (Heverlee) Raymond M. Lemaire (1921-1997) et la conservation de la ville ancienne
21 november	50 ^e verjaardag ICOMOS in België (Brussel, Universitaire Stichting) ism ICOMOS Wallonie-Bruxelles
4 december	Studiedag ism Belgisch Blauwe Schild (Antwerpen) Thema "Wateroverlast: risicoanalyse, -preventie en actieplannen"
14 december	Studiedag restauratie kathedralen (Antwerpen) een initiatief met verschillende partners en onze contactdag met ICOMOS Nederland

Volgende activiteiten van ICOMOS Wallonie-Bruxelles

27 juni	Bezoek Charleroi
28-29 augustus	Bezoek Luxembourg en Lorraine
17 oktober	Bezoek Fort d'Emines

Volgende activiteit van ICOMOS op internationaal niveau

22-24 juni 2015	50 ^e verjaardag ICOMOS in Warsaw, waar de oprichting plaatsvond Conferentie "Heritage in Transformation: Heritage Protection in the 21st century – problems, challenges, predictions"
9-11 september	ICOMOS UK, Internationale conferentie "Capability Brown: perception and response in a global context" i.s.m. University of Bath, Garden History Society, National Trust en ondersteund door het internationaal Wetenschappelijk Comité Culturele Landschappen Geïnteresseerde leden dienen zich aan te melden bij het secretariaat (vlaanderen-brussel at icomos.be) : een gezamenlijke deelname wordt overwogen)
26-29 oktober	Internationale statutaire vergaderingen ICOMOS

Werelderfgoed

De 39ste vergadering van het Werelderfgoed comité vindt plaats van 28 juni tot 8 juli 2015 in Bonn.
Alle werkdocumenten zijn beschikbaar op volgend adres:

<http://whc.unesco.org/fr/sessions/39com/documents/>

Sterk gemotiveerde leden die een aantal sessies in Bonn (bijv. 2-3 juli 2015) willen bijwonen om kennis op te doen over de Werelderfgoed procedures, dienen zonder uitstel contact op te nemen met het secretariaat (vlaanderen-brussel at icomos.be). ICOMOS Vlaanderen-Brussel zal hen in de mate van het mogelijke logistieke en financiële ondersteuning bieden.

De Abdij van Park

Godfried I met de Baard, graaf van Leuven en hertog van Brabant, schonk in 1129 zijn jachtpark aan de Norbertijnen van de Noord-Franse Sint-Martinusabdij van Laon. Tijdens de Middeleeuwen werkte de snel groeiende abdijsamenleving aan de ontginning van het land. Generaties van kanunniken bouwden zowel het kloostercomplex, de kerk als het bedrijfsgebouw met de hoeve, de watermolen en de industriële gebouwen uit. Tegelijk legden ze ook een netwerk aan van parochies en pachthoeves.

De abdij ontwikkelde zich tot een heus centrum: zowel op religieus, spiritueel, sociaaleconomisch, intellectueel als cultureel vlak. Na de godsdienstoorlogen in de 16de eeuw herstelde de abdij zich manifest in de 17de eeuw. Abt de Paepe bouwde o.a. de hoeve en de tiendenschuur uit en bestelde grote werken aan de pandgang en de gevels, glas-in-loodramen bij Jean de Caumont en rijkelijk gebeeldhouwde plafonds bij Jan Christiaan Hansche. Ondanks de intense bouwactiviteit bleef de middeleeuwse plattegrond intact. Zo behield men het systeem van de poorten en het onderscheid tussen het bedrijfsgebouw en het kloostercomplex.

De laatste grote bouwcampagne vond plaats onder abt Hieronymus de Waersegger in het eerste kwart van de 18de eeuw. De Parkabdij kreeg toen haar huidige uitzicht. Hij liet o.a. de abdiypoorten, de kerk en de prelatuur bouwen in Classicistische stijl.

Eind 18de en begin 19de eeuw kende de abdij moeilijke tijden. Het Oostenrijkse regime beperkte de macht en de invloed van de abdij in woord en daad. De tijdelijke heropleving tijdens de Brabantse Omwenteling werd volledig tenietgedaan door de Franse Revolutie. De Fransen verdreven de kanunniken uit hun abdij en verkochten grond en gebouwen.

In 1836 kende de abdij een tweede stichting en herleefde de kloostersamenleving; de gebouwen werden opnieuw bewoond maar veranderden nauwelijks.

Vandaag is de Parkabdij de best bewaarde abdijsite uit het ancien regime in de Lage Landen.

De restauratie van de Abdij van Park

Om de uitzonderlijke kwaliteiten van de Abdij van Park te vrijwaren en te versterken, werken sinds 2003 een hele reeks partners samen. Naast de Norbertijnen zelf zijn het vooral de stad Leuven en rwo Vlaanderen (agentschap onroerend erfgoed) die zich financieel voor deze site engageren.

De concrete herontwikkeling verloopt volgens een herbestemmingsplan en een masterplan dat goedgekeurd werd in 2004. Dit plan werd opgesteld door Sien & A33-architecten i.s.m. Sofie Beyen in opdracht van de vzw Abdij van Park.

De visie van het masterplan is – kort samengevat – dat de site een openruimtegebied moet blijven waar rust, groen en natuur primeren ... maar waar tegelijk de structuur van de norbertijnse abdijsite versterkt wordt door een aangepaste herbestemming en ontsluiting.

Het leeuwendeel van de site is in erfpacht van de stad Leuven. Sinds 2003 beheert de stad naast de site ook de verschillende gebouwen rond het klooster. In 2011 kwamen daar ook nog het claustrum zelf, de kerk en het kerkhof bij. Tegelijk engageerde de Vlaamse regering zich om via een meerjarensubsidie 25 miljoen euro te investeren in de verschillende restauraties. Stad Leuven voegt daar nog eens 15 miljoen euro aan toe en zorgt voor de coördinatie en de opvolging van de werken. Studio Roma, eerst Piet Stevens, sinds 2002 bijgestaan door Sofie Beyen, nu door een volledig team, werkte het meerjarensubsidieplan uit, hielp met de opmaak van de planning en het herbestemmingsplan en werkt nu de verschillende restauratiedossiers uit voor de kloostergebouwen, het provisorienhuis, gastenkwartier, Mariapoort en de Sint-Janspoort.

De bibliotheek

Pronkstuk van de Abdij van Park is ongetwijfeld de bibliotheek die abt Libert de Paepe in 1672 boven de refter liet bouwen. De bibliotheek van de abdij is een zeldzame vertegenwoordiger van Premonstratenzer interieurbouwkunst uit de 17de eeuw in de Nederlanden. De uniciteit ligt besloten in de toepassing van een gestuct tongewelf waarop halfverheven beeldhouwwerk met scènes uit het leven van Sint-Norbertus in kalkstuc werd aangebracht. Deze werken werden uitgevoerd in 1679 door de befaamde Jan Christiaan Hansche. Bij de restauratie werd de bibliotheek – de boeken samen met de 19de eeuwse bibliotheekkasten – gedemonteerd om stabiliteitswerken aan de sterk doorgebogen vloer en aan de door de wind vervormde dakstructuur mogelijk te maken. Er werd een tijdelijk dak gebouwd over de zuidvleugel om tijdens de dakwerken zeker geen schade op te lopen aan het meesterwerk van Hansche. Grootste opdracht was de zorgvuldige restauratie van het wonderlijk intact gebleven maar licht gebarsten en overschilderde stucplafond. Deze delicate opdracht van vrijlegging, invullen van barstjes en kleurstelling, werd vervuld door Jan Verbeke en zijn team. Na de vloer- en dakversteviging, de dakwerken, de restauratie van de gevel in ledesteen en blauwe steen, het inbrengen van het nieuwe schrijnwerk, de noodzakelijke verbeteringen op vlak van vochthuishouding, verwarming, klimatisatie, UV-wering, verlichting en beveiliging, konden de eikenhouten plankenvloeren en boekenkasten weer gemonteerd worden. De boeken blijven nog een tijdje veilig opgeborgen bij Kadoc, totdat de restauratie van de abdij in zijn geheel, in 2019, klaar zal zijn.

De bibliotheek juist na restauratie – de boeken, nu gestockeerd bij Kadoc, blijven nog even veilig opgeborgen

De westvleugel van de abdij van Park

De westvleugel, waar zich de mooie rijkelijke salons bevinden, werd dendrochronologisch gedateerd anno 1448-1453. Zowel de dakstructuur, als de moerbalken als het spreidsel van de verdoken vloeren, dateren uit het midden van deze 15de eeuw. In het derde salon werden bij de restauratiewerken grotere fragmenten van verborgen middeleeuwse schilderingen vrijgemaakt, die misschien wel eens begin 14de eeuws kunnen zijn. De aanwezigheid van deze fragmenten, verborgen achter panelen, was gekend bij start van de restauratie; de met fruit en bloemen beschilderde 15de eeuwse troggewelfjes en de vermoedelijk begin 16de eeuwse grisailles met figuur van koning David, waren de grote ontdekkingen van deze restauratiecampagne. De laatbarokke of classicerende interieurafwerking, besteld door abt Hieronymus de Waerseggere (1724-1730) verborgen deze schatten achter een nieuwe kleurrijke interieuraankleding van lijstplafonds met gekleurde biezen en lambriseringschildering. Enkel de vestibule, die in de 17de eeuw zijn decorum kreeg door de vakkundige handen van Hansche, bleef in de 18de eeuw onaangeroerd. Na het ancien regime volgde begin 1900 nog een lokale schildering met sjablonen en een herinrichting met lambriserings en behangselpapieren onder conservator Jan Crab (1960-1973). Bij de restauratie die nu volop gaande is, wordt zoveel mogelijk van de vondsten vrijgelegd en gepresenteerd, waarbij als uitgangspunt nog steeds de herwaardering van de begin 18de eeuwse periode, laatste grote bloeiperiode van de abdij, gehanteerd blijft.

De westvleugel in restauratie , begin van de lente 2015